Konstnärligt projekt i pedagogiskt arbete

Två professioner möts utifrån elevers deltagande- och gestaltningsprocesser i byggkonstruktioner

Maria Hammarsten, fil. lic. i pedagogik

med inriktning mot didaktik på Högskolan

för lärande och kommunikation (HLK)

vid Jönköping University (JU)

Platser för elever är inte alltid elevers platser

De pedagogiska anspråken

Idag tillbringar många barn nästan hela sin uppväxttid inomhus (Sandberg, 2012). Återkommande och varaktiga upplevelser utomhus är dock avgörande för att utveckla vad Orr (2013) kallar ”ekologisk litteracitet”, vilket bland annat innebär djup kunskap om, samt en positiv och omsorgsfull inställning till lokala platser - en slags platsanknytning (Chawla, 1992).

För barn i bostadsområdet ska få ett tillfälle att känna att det också är deras plats, initierar verksamhetschefen för en konsthall en konstnärlig intervention (Moula et al., 2022) i den offentliga utomhusmiljön.

Tre professionella konstnärsteam bjuds in för att tillsammans med barn bygga kojkonstruktioner inom ramen för den pedagogiska verksamheten.

De barn som medverkade i denna studie tillhörde två fritidshemsgrupper och en fritidsgård.

Introduktion

Det praktiknära projektet *Kojan*, som tar spjärn mot utomhusmiljöer som skapats utan barns inflytande eller hänsyn till barns behov.

Projektet är initierat av enverksamhetschef för en konsthall.

Fyra (tre) professionella konstnärsteam

Elevgrupper, mellan 4–12 år (8-12), söker efter nya lösningar på hur platser *för* och *med* barn kan utformas och användas.

Olika platsmetoder – konstnärsteam och grupper av elever.

1) Samtalspromenader (samtal och fotografering) med hela elevgruppen. Välja tillsammans en plats på skolgården. Rita och konstruera. Foto och ledord; *Vågen, Portal, Maskin, Växtlighet*

2) Rita och måla skolgårdens olika platser utifrån upplevelser och erfarenheter; ”spännande, roligt, tråkig, farlig” – sedan drönare – vilken plats vill flest elever

3) Att gå runt i elevernas närmiljö med tillverkade flaggor för att annektera en plats. ”Att hänga”, överblick, utsikt, ”lusthus – mötesplats”

Metoder för deltagande processer

Barns villkor och varande är centralt i barndomssociologin.

Barn som aktiva deltagare med förmåga att skapa och påverka de egna villkoren i interaktion med miljö och omvärld.

Trots att utomhusmiljön har stor betydelse för barns lek och utforskande samt umgänge med kompisar, tycks barns liv vara alltmer planerat och styrt av vuxna (Harju & Rasmusson, 2013; Hammarsten, 2021).

Resultat

Resultaten tyder på att det konstnärliga projektet gav barnen möjlighet att observera sin närmiljö på nära håll och interagera med den. Studien visar att det både fanns möjligheter och utmaningar när två professioner möts, samt pekar på behov av samordning, kommunikation och framförhållning i en redan komplex och planerad verksamhet. Studien bidrar även till kunskapsunderlaget för planering av utomhusmiljöer och aktiviteter i dessa.

Det rekommenderas bland annat att beakta barnens tidigare erfarenheter av att arbeta med olika material och ge tillfälle att arbeta med processer under en längre tid. Vidare lyfts behov av tillgång till miljöer och aktiviteter med affordanser för delaktighet, avskildhet från vuxna, få hantera risker och utmana gränser, samt att få uppleva utomhusmiljön under olika årstider och typer av väderlek.

Resultat

Metoder för att barn behöver få ökad riskbedömningsförmåga
- hantera vassa verktyg, (el)verktyg

Motorik
- Att röra sig i oredigerad terräng

”Sabotage eller slitage”
- Att göra platsen till sin – elevers agens

Diskussion

- Eleverna intar olika roller såsom ”inkastare”
- Platsanknytning/platstillhörighet – att göra platsen till ”sin plats”

  – en plats valdes där en koja inte kan vara - mobilkoja
- Konstnär– lärare/pedagog
- Kojan [som kan byggas på bygglekplatsen] blir en viktig plats för barnet där det kan skapa sin egna frizon och en egen värld, efter egen kontroll och förmåga. De får utforska och även utmana sig och testa sina idéer. När de får känna att de klarar av att bygga och skapa stärks deras självförtroende (Lenninger & Olsson 2006).

Referenser

- Chawla, L. (1992). Childhood place attachments. In I. Altman & S.M. Low (Eds.). *Place attachment (s. 63-86). Springer US.*
- Gibson, J. (1979/2015). The ecological approach to visual perception: Classic edition. Oxford: Taylor and Francis.
- Lerstrup, I., & Konijnendijk van den Bosch, C. K. (2017). Affordances of outdoor settings for children in preschool: Revisiting Heft's functional taxonomy. Landscape Research, 42(1), 47-62. https://doi.org/10.1080/01426397.2016.1252039
- Lerstrup, I., & Møller, M. S. (2016). Affordances of ditches for preschool children. Children, Youth and Environments, 26(2): 43-60. https://www.jstor.org/stable/10.7721/chilyoutenvi.26.2.0043